

**แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2***
**GUIDELINES FOR TEACHER'S INNOVATIVE LEADERSHIP DEVELOPMENT
IN SCHOOL UNDER OFFICE OF UDONTHANI PRIMARY EDUCATION AREA 2**

สุริยา สรวงศิริ

Suriya Suangsiri

สิทธิชัย สอนสุภี

Sittichai Sonsupee

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kean University, Thailand.

E-mail: suriya2022@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 311 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู ในภาพรวมพบว่าค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) ส่วนค่าเฉลี่ยระดับสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ภาพรวมพบว่า เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ($PNI_{Modified} = 1.465$) ลำดับที่ 2 คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($PNI_{Modified} = 1.330$) และลำดับที่ 3 คือ ด้านการสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม ($PNI_{Modified} = 0.472$) 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยรวมพบว่า (1) การจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาภาวะ

---

* Received: 28 November 2022; Revised: 29 December 2022; Accepted: 30 December 2022

ผู้นำเชิงนวัตกรรมให้แก่ครู (2) พัฒนาหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และ (3) การจัดทำคู่มือแนวทางในการปฏิบัติงานให้แก่ครูเพื่อศึกษาเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง สำหรับการสร้างและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, แนวทางการพัฒนา, ครู

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the actual condition and the expected condition about teacher's innovative leadership, 2) to examine guidelines in teacher's innovative leadership. This research was descriptive and consisted of 311 administrators and teachers by stratified random sampling. Study tool was a questionnaire and the Individual Interview

The research result on the overall of teacher's innovative leadership development. The actual condition and desirable condition. In general, it was found that the real condition of the teacher's innovative leadership was found. Overall, it was at a medium level ($\bar{X} = 3.31$) Another desirable condition was at the overall highest mean ($\bar{X} = 4.75$). In the school indicated that the priority needs assessment from descending in the first three priority as follow: 1) Classroom Action Research ($PNI_{Modified} = 1.465$), 2) Using computer technology ($PNI_{Modified} = 1.330$), and 3) Learning innovation network ($PNI_{Modified} = 0.472$). The results of the overall study of the innovative leadership development approach of teachers found that: 1) Organizing a workshop to develop teacher's innovative leadership. 2) Prepare a manual and practice guidelines for teachers to study and develop by themselves, for creating and developing innovative learning management and 3) Continuously develop teacher's innovative leadership curriculum and uplifting.

Keywords: innovative leadership, development, teacher.

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 ได้วางแนวไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” อันจะนำไปสู่ความสุขของคนไทยทุกคน อีกทั้งยังเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศตลอดจนถือเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชาติ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2561) การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้ จุดเน้นประการหนึ่งคือการพัฒนานวัตกรรมและการนำนวัตกรรมมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศ โดยจะมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการภายใต้วิสัยทัศน์ “กระทรวงศึกษาธิการวางระบบเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรมมีงานทำ มีอาชีพ และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง” ของแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2563-2565) ได้มีการกำหนดเป้าหมายหลักและวางยุทธศาสตร์ที่เน้นการปรับสภาพการณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถตอบสนองต่อแนวทางการพัฒนาที่สำคัญของแผนแม่บท ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ ยุทธศาสตร์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้คุณภาพการศึกษาของไทยดีขึ้น ครูมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ มีจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีองค์ความรู้และมีความเป็นมืออาชีพ สามารถใช้นวัตกรรมในการจัดการและการสอนแก่ผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาเชิงนวัตกรรม มีระบบและวิธีการคัดเลือกเพื่อการศึกษาต่อได้รับการปรับปรุงพัฒนา รวมทั้งมีการใช้ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีกลไกการส่งเสริมพลังทางสังคมให้เข้ามาร่วมและสนับสนุนทรัพยากร โดยรูปแบบพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

การศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำคือ การพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา ชุมชนตลอดจนผู้มีส่วนร่วม โดยได้กำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะความเป็นผู้นำในการจัดการสถานศึกษา นอกจากนี้ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมยังเป็นหนึ่งในคุณลักษณะที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมี ทั้งนี้ เพื่อสร้างความตระหนักและปรับเปลี่ยนทัศนคติรวมทั้งความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม สามารถเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ มีกรอบการทำงานที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม ที่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์นำไปเปลี่ยนเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา ครูจะต้องเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยคำนึงถึง 2 ประเด็นหลัก คือการนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อให้เกิดภาวะผู้นำและการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศในการทำงาน ที่เอื้อต่อการเกิดนวัตกรรม อีกทั้งยังเป็นการนำความคิดเชิงนวัตกรรมมาช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรมต่าง ๆ ในองค์กร นอกจากนี้ ผู้นำเชิงนวัตกรรมมีหน้าที่หลักในการเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรไปสู่วัฒนธรรมนวัตกรรมอีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

ความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนทุกช่วงวัย ได้รับการพัฒนาทุกมิติให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานสากล มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาผู้เรียนทุกช่วงวัยให้มีความรู้ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และพัฒนาศักยภาพตามพหุปัญญาของผู้เรียนที่หลากหลาย (วิทยาศาสตร์ ภาษา ทัศนศิลป์ นาฏศิลป์ ดนตรี กีฬา ฯลฯ) ตลอดจนมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเปลี่ยนบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) อีกทั้งการจัดการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยครู จึงจะทำให้มีการนวัตกรรมการศึกษาต่าง ๆ มาใช้สำหรับพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2556)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2 มองว่าครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ให้มีสภาพเป็นชั้นเรียนแห่งนวัตกรรม นำเรียน อบอุ่น แจ่มใส ดังนั้น สิ่งที่สำคัญนอกเหนือจากการที่ครูต้องระบุดึงความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่ครูต้องการแล้ว ตัวครูเองจำเป็นที่จะต้องทราบและเข้าใจความต้องการและความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อครูด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อครูคาดหวังให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เช่นไร ครูควรเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

บทบาทการเป็นผู้นำของครูแต่ละประเภท จึงมีผลต่อความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนและยิ่งไปกว่านั้น อาจมีผลต่อความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อผู้อื่นหรือต่อตนเองอีกด้วย ทั้งนี้ จากการจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องมีการเตรียมคนทำงานสู่สังคมแห่งนวัตกรรม บุคคลไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด ทุกคนจะต้องเป็นบุคคลที่พร้อมจะเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ ๆ โดยทำงานที่ใช้ความรู้และทักษะใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง พร้อมพัฒนางานที่รับผิดชอบเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งทักษะสำคัญที่ทุกคนต้องตระหนักและนำมาใช้คือ ทักษะการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดคุณค่าต่อตัวผู้เรียนต่อสังคมในทางสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและสามารถแข่งขันกับนานาชาติประเทศได้ การพัฒนาศักยภาพของครูให้มีทักษะดังที่กล่าวมา ถือเป็นภารกิจสำคัญของหน่วยงานเพื่อให้เกิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จึงได้กำหนดให้ผู้บริหารและครู จะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยอย่างยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2, 2563)

การพัฒนานวัตกรรมเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์การสร้างจุดยืนที่เข้มแข็ง เป็นองค์การแห่งนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความอยู่รอด การเจริญเติบโตนี้ก็จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพในการทำให้กิจการดำเนินไปด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วอย่างไร้พรมแดนและกระทบกระเทือนไปทุกกิจการ ไม่เว้นแม้แต่ด้านการจัดการศึกษาที่จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จ เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (ธีระ รุญเจริญ, 2557) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญกับสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งจะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานให้ได้นวัตกรรม หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนฐานของการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการสร้าง พัฒนาและเป็นแรงผลักดันสำคัญ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ก็คือผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีคุณลักษณะ หรือมีทักษะความเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมแล้ว ก็จะทำให้การขับเคลื่อนนโยบายเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายได้ยากยิ่งขึ้น (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2560)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู เกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาการศึกษาและเป็นแรงผลักดันที่สำคัญ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมให้มีคุณภาพต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการสร้างนวัตกรรมทางการบริหารจัดการ

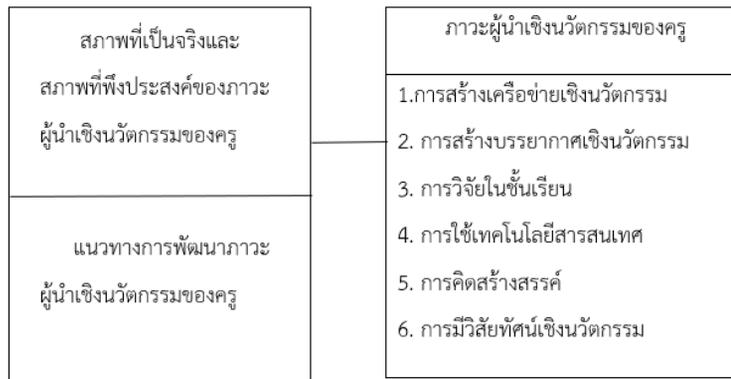
ชั้นเรียนและนวัตกรรมทางการสอน ตลอดจนเพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศไปใช้สำหรับการปรับปรุงวางแผน กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาส่งเสริมครูให้มีคุณภาพในการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 1,644 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 คน และครู จำนวน 280 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 311 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซี มอร์แกน Krejcie and Morgan (จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2555) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูซึ่งมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม 2) การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม 3) การวิจัยในชั้นเรียน 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) การคิดสร้างสรรค์ 6) การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม แสดงเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruences Index : IOC) จากการสอบถามความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าระดับระหว่าง 0.80-1.00 และตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient: α) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.870 จำแนกแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และแบบสัมภาษณ์ (Individual Interview) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Quality Data) โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้สถิติที่เหมาะสม ดังนี้ สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ข้อมูลได้แก่การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลผลค่าเฉลี่ยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้ เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับสภาพจริงหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับสภาพจริงหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับสภาพจริงหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับสภาพจริงหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับสภาพจริงหรือสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

จัดเรียงลำดับความคาดหวังจากมากไปน้อย โดยใช้สูตรของ สุวิมล ว่องวาณิช โดยปรับจากสูตร PNI เดิม โดยใช้ Priority Need Index ($PNI_{Modified}$) ซึ่งเป็นดัชนีการจัดการเรียงลำดับความสำคัญของความคาดหวัง หาผลต่างของสภาพที่เป็นจริง และหารด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงเพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนจะนำมาจัดอันดับความสำคัญความคาดหวัง (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558)

สถิติที่ใช้จัดเรียงลำดับความคาดหวัง ใช้วิธี Priority Need Index ($PNI_{Modified}$) ซึ่งเป็นดัชนีการจัดการ เรียงลำดับความสำคัญของความคาดหวังหาผลต่างของสภาพที่เป็นจริง และหารด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงเพื่อถ่วงน้ำหนัก ก่อนจะนำมาจัดอันดับความสำคัญความคาดหวัง (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558)

สำหรับการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มีการตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า (Triangulation Technique) โดยเมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจดบันทึกมาแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบ ความถูกต้องเพียงพอและความเชื่อถือได้ของข้อมูล แล้วนำเสนอข้อมูลตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และนำเสนอ ผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Content Analysis) (รัตนะ บัวสนธ์, 2556)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู จำนวน 311 คน โดยจำแนกแต่ละด้านตามกรอบแนวคิดการวิจัย 6 ด้าน โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบเรียงลำดับ ความสำคัญของข้อมูล (PNI) ผลปรากฏดังต่อไปนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในภาพรวม พบว่า สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในภาพรวมค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) ส่วนค่าเฉลี่ยระดับสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายด้านทุกด้าน

1.2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 รายข้อ พบว่า มีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ลำดับที่ 1 คือ สถานศึกษาสนับสนุนงบประมาณให้ครูสร้างและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ จากการวิจัยในชั้นเรียน ($PNI_{Modified} = 1.663$) ลำดับที่ 2 คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูเผยแพร่ผลงานวิจัยที่สร้างขึ้นในเวทีการนำเสนอผลงานวิชาการในระดับต่าง ๆ ($PNI_{Modified} = 1.607$) และลำดับที่ 3 คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์และสำรวจปัญหาของผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ($PNI_{Modified} = 1.562$)

2. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2

2.1 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู โดยรวมพบว่า (1) การจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้แก่ครู (2) พัฒนาหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และ (3) การจัดทำคู่มือแนวทางในการปฏิบัติงานให้แก่ครูเพื่อศึกษาเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง สำหรับการสร้างและพัฒนา นวัตกรรมจัดการการเรียนรู้

2.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู รายด้าน มีดังต่อไปนี้

ด้านการสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) ส่งเสริมการมีครูรวมตัวกันสร้างเครือข่ายที่มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาอย่างแท้จริง (2) ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือทางวิชาชีพ กับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น ต้นสังกัดของสถานศึกษา หรือหน่วยงานทางการศึกษาอื่นในการพัฒนาระดับการพัฒนา นวัตกรรมทางการเรียนรู้

ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) ส่งเสริมสนับสนุนดำเนินการพัฒนาครูคุณภาพ โดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) (2) พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนที่จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปลอดภัยต่อสุขภาพ เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะผู้เรียน

ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) สถานศึกษาส่งเสริมครูวิเคราะห์และสำรวจปัญหาของผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน (2) สถานศึกษาส่งเสริมครูมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเพียงพอ (3) สถานศึกษาสนับสนุนงบประมาณสำหรับสร้างและเผยแพร่วิจัยในชั้นเรียน

ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้

(2) สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการพัฒนาโครงสร้างเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (3) สถานศึกษาสร้างความเข้าใจแก่ผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เกี่ยวกับการมีจริยธรรมในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์

ด้านการคิดสร้างสรรค์ ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเกิดทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง โดยการศึกษาดูงาน หรือประชุมวิชาการ เป็นต้น (2) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีอิสระด้านความคิด ยืดหยุ่นตามบริบทจริงของการทำงาน (3) สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณธรรมจริยธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการการจัดการการเรียนรู้

ด้านกามีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ควรมีการดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) สถานศึกษามีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นกระบวนการแบบมีส่วนร่วม (2) สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบรูปแบบการติดตาม ประเมินผล การนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ (3) สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูยึดวิสัยทัศน์มาเป็นแนวปฏิบัติสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

อภิปรายผล

1. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่เป็นจริง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) ส่วนค่าเฉลี่ยระดับสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับสภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับสภาพที่พึงประสงค์ เป็นรายด้านทุกด้าน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับกาญจนา จันทะโยธา ที่ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู ด้านที่มีค่า PNI_{Modified} สูงสุด คือ การวิจัยในชั้นเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่า PNI_{Modified} สูงสุด ลำดับที่ 1 คือ สถานศึกษาสนับสนุนงบประมาณให้ครูสร้างและพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ จากการวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับยิ่งยง ประดับ

กรณ์ (2560) ที่ได้ศึกษาวิธีการพัฒนาครูด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 วิธีการ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การฝึกอบรม 3) การสอนแนะและการเป็นพี่เลี้ยง 4) การเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน และ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (กาญจนา จันทะโยธา, 2560)

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวม พบว่า 1) การจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้แก่ครู 2) พัฒนาหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และ 3) การจัดทำคู่มือแนวทางในการปฏิบัติงานให้แก่ครูเพื่อศึกษาเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง สำหรับการสร้างและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่มุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้ และจรรยาบรรณ ตามมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการบริหารจัดการชั้นเรียน มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ และการรายงานผลอย่างเป็นระบบ ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563-2565) ได้มีการกำหนดเป้าหมายหลักและวางยุทธศาสตร์ที่เน้นการปรับสภาพการณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถตอบสนองต่อแนวทางการพัฒนาที่สำคัญของแผนแม่บท ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สำคัญได้แก่ ยุทธศาสตร์พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้คุณภาพการศึกษาของไทยดีขึ้น มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาเชิงนวัตกรรม มีระบบและวิธีการคัดเลือกเพื่อการศึกษาต่อได้รับการปรับปรุงพัฒนา สอดคล้องกับวิไลลักษณ์ ลังกา ได้ศึกษาอนาคตภาพของคุณลักษณะครูไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560-2569) พบว่า ควรมีการพัฒนาคุณลักษณะครูในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ เพิ่มบทบาทการเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการพัฒนาครู ตามมิติของคุณลักษณะครูในทศวรรษหน้า โดยมีศึกษาธิการจังหวัดเป็นส่วนงานที่รับมอบต่อมีหน้าที่เป็นผู้แนะ (Coach) ให้ความรู้ในการพัฒนาครูแก่ผู้บริหารโรงเรียน อิงตามความต้องการของครูและบริบทของโรงเรียนในเขตพื้นที่สร้างรูปแบบดำเนินการนิเทศ/ติดตามผล การพัฒนาส่งเสริมคุณลักษณะครูที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน (วิไลลักษณ์ ลังกา, 2559) สอดคล้องกับ Allan Lee ทำการศึกษาความเป็นผู้นำความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม: การทบทวนอภิมานวิเคราะห์ พบว่า ผู้นำเชิงคิดสร้างสรรค์และผู้นำเชิงนวัตกรรม ต้องมีการเสริมสร้าง

ศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างนโยบายที่ทันสมัยเกี่ยวกับการนำไปปฏิบัติสู่ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมต่อไป (Allan, L, 2019) และสอดคล้องกับ Raechel French and Wesley Imms ทำการศึกษากรณีศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนจากห้องเรียนแบบดั้งเดิมสู่นวัตกรรมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้: เกิดใหม่กลยุทธ์สู่ความสำเร็จ ผลการศึกษาพบว่า การกระจายอำนาจสู่โรงเรียนและการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดลักษณะร่วมกันของสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างองค์กร การมีกลยุทธ์ร่วมกัน จะทำให้เปลี่ยนห้องเรียนจากแบบดั้งเดิมไปสู่นวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จได้ (Raechel, F. and Wesley, I, 2020)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ การวิจัยในชั้นเรียน ($PNI_{Modified} = 1.465$) ลำดับที่ 2 คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($PNI_{Modified} = 1.330$) และลำดับที่ 3 คือ การสร้างเครือข่ายเชิงนวัตกรรม ($PNI_{Modified} = 0.472$)

เมื่อพิจารณาจากผลการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิที่เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ประกอบไปด้วยแนวทางที่สำคัญ ดังนี้ 1) การจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้แก่ครู 2) พัฒนาหลักสูตรการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และ 3) การจัดทำคู่มือแนวทางในการปฏิบัติงานให้แก่ครูเพื่อศึกษาเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง โดยมีการส่งเสริมการมีครูรวมตัวกันสร้างเครือข่ายที่มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาอย่างแท้จริง ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือทางวิชาชีพ กับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น ต้นสังกัดของสถานศึกษา หรือหน่วยงานทางการศึกษาอื่นในการพัฒนาระดับการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้อื่น ส่งเสริมสนับสนุนดำเนินการพัฒนาครูคุณภาพ โดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนที่จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปลอดภัยรอบมูข เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะผู้เรียน รวมทั้งสถานศึกษามีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบรูปแบบการติดตาม ประเมินผล การนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า ต้องการพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียนที่สุด เหตุนี้ จึงควรมุ่งการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียนของครูเป็นสำคัญ
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนและพัฒนา
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของการอบรมออนไลน์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมขึ้นมาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของครูต่อไป
4. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครู โดยศึกษาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *คู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการโครงการสานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2563-2565)*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา จันทะโยธา. (2560). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. ใน *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2555). *การวิจัยทางการศึกษา : วิจัยสู่การปฏิบัติ*. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา เพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.

- รัตน์ บัวสนธ์. (2556). *วิจัยเชิงคุณภาพการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลลักษณ์ ลังกา. (2559). อนาคตภาพของคุณลักษณะครูไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560-2569). *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 11(1), 36-50.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2. (2563). *แผนพัฒนาการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2 ระยะ 3 ปี (พ.ศ.2563-2565)*. อุดรธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560 – 2564*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี.
- สุกัญญา แซ่มซอย. (2560). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. พิษณุโลก : พิษณุโลกดอทคอม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Allan, L. (2019). Leadership creativity and innovation: a meta-analytic review. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 29(1), 1-35.
- Raechel, F. and Wesley, I. (2020). Case studies on the transition from traditional classrooms to innovative learning environments : Emerging strategies for success. *Improving Schools: SAGE Journals*, 23(2), 175–189.